

Οκτώβρης 1917: «Η κρίση ωρίμασε»

του Barikat

Βρισκόμαστε στις 29 Σεπτέμβρη 1917, όταν ο Λένιν γράφει το κείμενο «η κρίση ωρίμασε». Το κείμενο αναφέρεται στο τέλος του Σεπτέμβρη ως μια τομή τόσο για ρωσική όσο και για τη «παγκόσμια επανάσταση». Η αρχικά μειοψηφική εναντίωση στην επίσημη γραμμή της πλειοψηφίας των κομμάτων της Β΄ Διεθνούς, συμμετοχή στον Α παγκόσμιο πόλεμο και στήριξη των εθνικών κυβερνήσεων, είχε μετατραπεί σταδιακά σε γενικευμένες αντιδράσεις από τη μεριά των μαζών, όπως π.χ. συνέβη στο εσωτερικό του Γερμανικού στρατεύματος:

«Δεν μπορεί να υπάρχει αμφιβολία. Βρισκόμαστε στα πρόθυρα της παγκόσμιας προλεταριακής επανάστασης. Και μια που εμείς, οι ρώσοι μπολσεβίκοι, είμαστε οι μόνοι απ' όλους τους προλετάριους διεθνιστές όλων των χωρών που απολαμβάνουμε μια συγκριτικά τεράστια ελευθερία, που έχουμε νόμιμο Κόμμα και καμιά εικοσαριά εφημερίδες, που έχουμε με το μέρος μας τα σοβιέτ των εργατών και στρατιωτών βουλευτών στις δύο πρωτεύουσες, που έχουμε με το μέρος μας την πλειοψηφία των λαϊκών μαζών στην επαναστατική αυτή περίοδο, σε μας μπορούν στα αλήθεια και πρέπει να εφαρμοστούν τα λόγια: σε όποιον έχουν δοθεί πολλά, απ' αυτόν και ζητούνται πολλά.»[1]

Ταυτόχρονα βασικό στοιχείο της συγκυρίας αποτελεί το ξέσπασμα της αγροτικής εξέγερσης. Οι αγρότες αποτελούσαν το πιο μαζικό στήριγμα της μεγαλύτερης πολιτικής δύναμης στο εσωτερικό του κυβερνητικού συνασπισμού, του κόμματος των εσέρων. Τώρα όμως οδηγούνται στην δράση.

Η αγροτική εξέγερση συμπυκνώνει σε τεράστιο βαθμό τον πολιτικό χρόνο. Η κυβέρνηση μπροστά σε αυτή την καινούργια υπό διαμόρφωση κατάσταση έχει μόνο μία επιλογή, αυτή της καταστολής. Μία τέτοια εξέλιξη θα σήμαινε αυτομάτως τη δημιουργία αρνητικών προοπτικών για το σύνολο του πολιτικού σχεδίου των μπλοσεβίκων:

«Είναι αναμφισβήτητο πως η επανάσταση στη Ρωσία βρίσκεται σε σημείο στροφής.

Σε μία αγροτική χώρα με επαναστατική, δημοκρατική κυβέρνηση, που υποστηρίζεται από τα κόμματα των εσέρων και των μενσεβίκων, που ως τα χθες ακόμη κυριαρχούσαν μέσα στη μικροαστική δημοκρατία, φουντώνει η αγροτική εξέγερση. ...

Σκεφτείτε μόνο τούτο: οι οπαδοί του συνασπισμού αναγκάζονται να ομολογήσουν πως ύστερα από εφτά μήνες επανάστασης σε μία αγροτική χώρα "δεν έγινε σχεδόν τίποτε για την εξάλειψη της υποδούλωσης" των αγροτών, της υποδούλωσης τους από τους τσιφλικάδες! ...

Μπορεί ένας συνεπής οπαδός του προλεταριάτου μπροστά σε τέτοια γεγονότα να αρνείται πως η κρίση ωρίμασε, πως η επανάσταση περνά τη μεγαλύτερη καμπή, πως η νίκη της κυβέρνησης ενάντια στην εξέγερση των αγροτών θα σήμαινε τώρα οριστικό θάψιμο της επανάστασης, οριστικό θρίαμβο του κορνιλοφισμού; ...»[2]

Ιδιαίτερη σημασία για τον σχεδιασμό των μπολσεβίκων έχει η πραγματικότητα που επικρατεί στο εσωτερικό του στρατού. Το ειδικό βάρος που έχει η κατάσταση στο εσωτερικό του στρατού για μια χώρα σε εμπόλεμη περίοδο όσο και το γεγονός ότι η τεράστια πλειοψηφία των στρατιωτών είναι αγροτικής καταγωγής και άρα επηρεάζονται

άμεσα από τις εξελίξεις του αγροτικού κινήματος, αποτελεί κρίσιμο δείκτη:

«Είδαμε ότι τα φιλανδικά στρατεύματα και ο στόλος της Βαλτικής ξέκοψαν εντελώς από την κυβέρνηση. Βλέπουμε τη μαρτυρία του αξιωματικού Ντουμπάσοφ, ο οποίος δεν είναι μπολσεβίκος, που λέει εξ ονόματος όλου του μετώπου, και το λέει πιο επαναστατικά από όλους τους μπολσεβίκους, πως οι στρατιώτες δεν θα πολεμήσουν άλλο. Βλέπουμε τις κυβερνητικές εκθέσεις, που λένε πως οι στρατιώτες βρίσκονται σε “εκνευρισμό”, ότι δεν μπορεί κανείς να εγγυηθεί για την “τάξη” (δηλαδή για την συμμετοχή αυτών των στρατευμάτων στην καταστολή της εξέγερσης των αγροτών).»[3]

Τέλος, ειδική αναφορά γίνεται στα εκλογικά αποτελέσματα για τα συνοικιακά συμβούλια στη Μόσχα. Η επίδοση των μπολσεβίκων στο εσωτερικό των στρατιωτών, όπου από τους δεκαεπτά χιλιάδες οι δεκατέσσερις ψήφισαν υπέρ των μπολσεβίκων αποτελεί σε κάθε περίπτωση μια εντυπωσιακή επίδοση. Η Μόσχα αποτελεί χαρακτηριστικότερο παράδειγμα, για τον Λένιν, από την Πετρούπολη λόγω των ειδικών σχέσεων που έχουν οι εργαζόμενοι σε αυτή με το χωρίο και τους αγρότες:

«Και να που οι ψήφοι των εσέρων και των μενσεβίκων στη Μόσχα πέφτουν τον Ιούνιο από 70% σε 18%. Η μικροαστική τάξη γύρισε τις πλάτες της στο συνασπισμό, του γύρισε τις πλάτες ο λαός, εδώ δεν χωράει αμφιβολία. Οι καντέτοι δυνάμωσαν από 17% σε 30%, εξακολουθούν όμως να παραμένουν μειοψηφία, κατά τρόπο ανεπανόρθωτο μειοψηφία, παρόλο που οι “δεξιοί” εσέροι και οι “δεξιοί” μενσεβίκοι πήγαν ολοφάνερα με το μέρος τους. (...) ο απόλυτος αριθμός των ψήφων των καντέτων έπεσε από 67 σε 62 χιλιάδες. Μόνο ο αριθμός των ψήφων που πήραν οι μπολσεβίκοι ανέβηκε από 34 χιλιάδες σε 82 χιλιάδες. Οι μπολσεβίκοι πήραν τα 47% του συνολικού αριθμού των ψήφων. Ότι μαζί με τους αριστερούς εσέρους έχουμε τώρα την πλειοψηφία μέσα στα Σοβιέτ, και μέσα στο στρατό, και μέσα στη χώρα, γι’ αυτό το πράγμα δεν μπορεί να υπάρχει ούτε ίχνος αμφιβολίας.»[4]

Η σύγκρουση αποτελεί πλέον το μόνο δρόμο. Μία πιθανή επιλογή από μεριάς μπολσεβίκων για αναμονή μέχρι την διεξαγωγή του συνεδρίου των Σοβιέτ ή τη σύγκληση της Συντακτικής Συνέλευσης θα αποτελούσε έκφραση «συνταγματικών αυταπατών» και θα τους μετέτρεπε σε «αξιοθρήνητους προδότες της υπόθεσης του προλεταριάτου», σύμφωνα με τον Λένιν. Προδότες με όρους διεθνισμού απέναντι στους γερμανούς «επαναστάτες εργάτες» και την εξέγερση στο εσωτερικό του στόλου τους. Παράλληλα οποιαδήποτε πολιτική αναμονής αυτομάτως δίνει στην Προσωρινή κυβέρνηση τη δυνατότητα βίαιης καταστολής της αγροτικής εξέγερσης που μεταξύ άλλων σημαίνει και ουσιαστική νοθεία των επερχόμενων εκλογών για τη Συντακτική Συνέλευση:

«Η κρίση ωρίμασε. Ολόκληρο το μέλλον της ρωσικής επανάστασης παίζεται κορώνα-γράμματα, Κρίνεται η τιμή ολόκληρου του Μπολσεβίκικου κόμματος. Όλο το μέλλον της διεθνούς εργατικής επανάστασης για το σοσιαλισμό παίζεται κορώνα-γράμματα.

Η κρίση ωρίμασε...»[5]

Το τέλος του κειμένου συνοδεύεται από ένα εσωτερικό «σημείωμα» για συζήτηση στην Κ.Ε. Για άλλη μια φορά αναπτύσσεται μια σύγκρουση στο εσωτερικό των μπολσεβίκων που αποτελεί όχι απλά συνέχεια αλλά αναβαθμισμένη μορφή εμφάνισης της διαμάχης σχετικά με την συμμετοχή στην Δημοκρατική σύσκεψη και στο Προκοινοβούλιο. Στο εσωτερικό του κόμματος αναπτύσσεται μια γραμμή αναβολής της οργάνωσης της εξέγερσης και αναμονής μέχρι το συνέδριο των Σοβιέτ. Για άλλη μια φορά αναφέρεται στην στάση αναμονής ως μία

στάση προδοσίας απέναντι στους γερμανούς εργάτες και στους ρώσους αγρότες. Ταυτόχρονα παραθέτει μια σειρά από λόγους σύμφωνα με τους οποίους κρίνει όχι απλά θετική τη στιγμή για την ένοπλη εξέγερση αλλά και εξασφαλισμένη την επιτυχία της[6], κάτι που θα επιτρέψει στη συνέχεια τη διεξαγωγή του συνεδρίου των Σοβιέτ. Η αντίθεση του Λένιν με τη πλειοψηφούσα άποψη και την πολιτική πρακτική που αυτή συνεπάγεται είναι τόσο μεγάλη που τον οδηγεί στο να θέσει ζήτημα παραίτησης του από την κεντρική επιτροπή του κόμματος:

«... να παραδεχτούμε την αλήθεια, ότι στην ΚΕ μας και στην ανώτερη ηγεσία του Κόμματος μας υπάρχει ένα ρεύμα ή μια γνώμη υπέρ της αναμονής του συνεδρίου των Σοβιέτ, κατά της άμεσης κατάληψης της εξουσίας, κατά της άμεσης εξέγερσης. Πρέπει να κατανικηθεί αυτό το ρεύμα ή αυτή η γνώμη.

Διαφορετικά οι μπολσεβίκοι θα εξευτελιστούν μια για πάντα και θα εκμηδενιστούν σαν κόμμα. ...

Βλέποντας πως η ΚΕ ούτε καν απάντησε στις επίμονες υποδείξεις που έκανα μ' αυτό το πνεύμα από την αρχή της Δημοκρατικής σύσκεψης, πως το Κεντρικό Όργανο σβήνει από τα άρθρα μου τα σημεία που μιλούν για τέτοια εξόφθαλμα λάθη των μπολσεβίκων, σαν την επονείδιστη απόφαση να πάρουν μέρος στο Προκοινοβούλιο, σαν τη παραχώρηση θέσης στους μενσεβίκους στο προεδρείο του Σοβιέτ κτλ. κτλ. – βλέποντας όλα αυτά, οφείλω να διακρίνω έναν “λεπτό” υπαινιγμό ότι η ΚΕ δεν θέλει ούτε και να συζητήσει αυτό το ζήτημα, έναν λεπτό υπαινιγμό ότι πρέπει να κλείσω το στόμα, κι' ότι πρέπει να αποσυρθώ.

Είμαι υποχρεωμένος να βάλω ζήτημα αποχώρησης μου από την ΚΕ, και να το κάνω αυτό, διατηρώντας την ελευθερία να κάνω ζύμωση στη βάση του Κόμματος και στο συνέδριο του Κόμματος.»[7]

Την 1η του Οκτώβρη απευθύνεται με γράμμα προς την ΚΕ, τις επιτροπές Μόσχας και Πετρούπολης και του μπολσεβίκους-μέλη των Σοβιέτ Πετρούπολης και Μόσχας. Τα επιχειρήματα που χρησιμοποιεί παραμένουν ως προς την κύρια κατεύθυνση τους σταθερά. Αξίζει να τονιστεί ότι ακόμη και την συγκεκριμένη στιγμή αντιμετωπίζει την εξέγερση ως την πραγματικά τελευταία λύση και μόνο στην περίπτωση όπου δεν υπάρχει καμία εναλλακτική στο ζήτημα της κατάληψης της εξουσίας:

« Αν δεν μπορούμε να πάρουμε την εξουσία χωρίς εξέγερση, πρέπει να τραβήξουμε αμέσως για εξέγερση. Είναι πολύ πιθανό ότι ακριβώς τώρα μπορούμε να πάρουμε την εξουσία χωρίς εξέγερση: αν, λ.χ., το Σοβιέτ Μόσχα έπαιρνε τώρα αμέσως την εξουσία και αυτοανακηρυσσόταν (μαζί με το Σοβιέτ Πετρούπολης) κυβέρνηση. Στη Μόσχα η νίκη είναι εξασφαλισμένη και κανείς δεν πρόκειται να πολεμήσει. Στην Πετρούπολη μπορούμε να κρατάμε στάση αναμονής. Η κυβέρνηση δεν έχει τι να κάνει και δεν υπάρχει σωτηρία γι' αυτή, θα παραδοθεί. ...

Το σύνθημα είναι: η εξουσία στα Σοβιέτ, η γη στους αγρότες, ειρήνη στους λαούς, ψωμί στους πεινασμένους.

Η νίκη είναι εξασφαλισμένη και εννιά στα δέκα θα είναι αναίμακτη.

Η αναμονή είναι έγκλημα απέναντι στην επανάσταση.»[8]

Με την διεξαγωγή της 3ης συνδιάσκεψης της οργάνωση Πετρούπολης των μπολσεβίκων, στις 7-11 Οκτώβρη, οι αναλύσεις του Λένιν σχετικά με την συγκυρία και τα καθήκοντα των μπολσεβίκων για την οργάνωση της ένοπλης εξέγερσης μετατράπηκαν σε επίσημες κομματικές αποφάσεις[9]. Σε γράμμα του προς τη συνδιάσκεψη αναλύονται και οι εξελίξεις στο μέτωπο των πολεμικών επιχειρήσεων με βάση της οποίες διαφαίνεται η θέληση της Προσωρινής κυβέρνησης να πνίξει την επανάσταση μέσω της παράδοσης της Πετρούπολης στους Γερμανούς:

«Η πλήρης αδράνεια του αγγλικού στόλου γενικά, καθώς και των αγγλικών υποβρυχίων κατά την κατάληψη του Έζελ από τους γερμανούς, σε συνδυασμό με το σχέδιο της κυβέρνησης να μεταφερθεί από την Πετρούπολη στη Μόσχα, δεν αποδεικνύει άραγε ότι οι άγγλοι και ρώσοι ιμπεριαλιστές, ο Κέρενσκι και οι αγγλογάλλοι καπιταλιστές συνωμοτούν για να παραδώσουν την Πετρούπολη στους γερμανούς και να πνίξουν τη ρωσική επανάσταση μ' αυτό τον τρόπο; ...

Πρέπει να απευθυνθούμε στην ΚΕ του Κόμματος μας με την παράκληση και την πρόταση να επισπεύσει την αποχώρηση των μπολσεβίκων από το Προκοινοβούλιο και να στρέψει όλες τις δυνάμεις στο ξεσκέπασμα μπροστά στις μάζες της συνομοσίας του Κέρενσκι με τους ιμπεριαλιστές των άλλων χωρών και στην προετοιμασία της εξέγερσης για τη σωστή επιλογή της στιγμής της εξέγερσης.»[10]

Στις 10 του Οκτώβρη συνεδρίασε η Κ.Ε. των μπολσεβίκων παρουσία του Λένιν ύστερα από τον ερχομό του στην Πετρούπολη από το Βίμποργκ. Η συνεδρίαση υπερψήφισε την εισήγηση του Λένιν για την άμεση προετοιμασία την ένοπλης εξέγερσης. Η εισήγηση υπερψηφίστηκε με 10 υπέρ 2 κατά από τους Ζηνόβιεφ, και Κάμενεφ[11]. Η απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής[12] αναφέρεται τόσο στις εξελίξεις σε σχέση με τον κίνδυνο σύναψης ξεχωριστής ειρήνης μεταξύ των «ιμπεριαλιστικών δυνάμεων», με στόχο το χτύπημα της ρωσικής επανάστασης όσο και στην άνοδο του επαναστατικού κινήματος στη Γερμανία και στη Ρωσία. Η απόφαση καταλήγει με κάλεσμα προς τις δυνάμεις του κόμματος για την προετοιμασία της ένοπλης εξέγερσης.

Οι Κάμενεφ και Ζηνόβιεφ παρά την απόφαση της Κ.Ε. συνέχισαν την πολεμική τους ενάντια στην προοπτική της εξέγερσης. Αποκορύφωμα της πολεμικής τους ενάντια στην απόφαση, μετά την αποτυχία τους να βρουν ερείσματα μέσα στο κόμμα, αποτέλεσε η δημοσίευση από την μεριά του Κάμενεφ εξ ονόματος και του Ζηνόβιεφ, άρθρο σε εξωκομματική εφημερίδα, στις 18 του Οκτώβρη, στο οποίο τασσόταν ενάντια στην απόφαση, αποκαλύπτοντας έτσι την απόφαση των μπολσεβίκων στις δυνάμεις της Προσωρινής κυβέρνησης.

Την ίδια μέρα ο Λένιν σε γράμμα του προς τα μέλη του κόμματος των Μπολσεβίκων ανέφερε: «Σύντροφοι! Δεν μπόρεσα ακόμη να πάρω τις εφημερίδες της Πετρούπολης της Τετάρτης, 18 του Οκτώβρη. Όταν μου μετέδωσαν τηλεφωνικά το πλήρες κείμενο της δήλωσης του Κάμενεφ και του Ζηνόβιεφ στη “Νόβαγια Ζίζν”, που δεν είναι εφημερίδα του Κόμματος, δεν θέλησα να το πιστέψω.»[13]

Την επόμενη, στις 19 Οκτώβρη, σε γράμμα του προς την Κ.Ε. ζήτηγε την διαγραφή των δύο από το κόμμα:

«Ένα κόμμα που σέβεται τον εαυτό του δεν μπορεί να ανέχεται τον απεργοσπαστισμό και τους απεργοσπάστες στις γραμμές του. Αυτό είναι ολοφάνερο. Κι' όσο περισσότερο

σκέπτεται κανείς την εκδήλωση του Ζηνόβιεφ και του Κάμενεφ από το μη κομματικό Τύπο, τόσο γίνεται ποιο αναμφισβήτητο ότι η πράξη τους περιέχει όλα τα στοιχεία του απεργοσπαστισμού.»[14]

Στις 24 του Οκτώβρη Ο Λένιν στέλνει γράμμα προς τα μέλη της Κ.Ε. Ο φόβος για τη διεξαγωγή και άλλης απόπειρας πραξικοπήματος από δυνάμεις του κυβερνητικού συνασπισμού περιορίζει ακόμα περισσότερο τα ούτως η άλλως ασφυκτικά χρονικά περιθώρια. Το ίδιο βράδυ φτάνει παράνομα στο Σμόλνι και αναλαμβάνει την καθοδήγηση της ένοπλης εξέγερσης[15]:

«Γράφω αυτές τις γραμμές στις 24 το βράδυ. Η κατάσταση είναι εξαιρετικά κρίσιμη. Είναι ολοκάθαρο ότι πραγματικά τώρα όποια κάθε καθυστέρηση της εξέγερσης ισοδυναμεί με θάνατο.

Με όλες μου τις δυνάμεις θέλω να πείσω τους συντρόφους ότι τώρα όλα κρέμονται από μια τρίχα, ότι στην ημερήσια διάταξη μπαίνουν ζητήματα που δεν λύνονται με συσκέψεις, ούτε με συνέδρια (έστω και με συνέδρια των Σοβιέτ), αλλά αποκλειστικά από τους λαούς, από την μάζα, από την πάλη των οπλισμένων μαζών. ...

Παίρνοντας την εξουσία σήμερα, την παίρνουμε όχι ενάντια στα Σοβιέτ, αλλά για τα Σοβιέτ.
...

Θα ήταν καταστροφή η προσκόλληση στους τύπους να περιμένουμε την επισφαλή ψηφοφορία της 25 του Οκτώβρη, ο λαός έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση να λύνει παρόμοια ζητήματα όχι με ψηφοφορίες, αλλά με τη βία, ο λαός έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση στις κρίσιμες στιγμές της επανάστασης να κατευθύνει τους εκπροσώπους του, ακόμη και τους καλύτερους εκπροσώπους του, κι' όχι να τους περιμένει. ...

Η κυβέρνηση κλονίζεται. Πρέπει να την αποτελειώσουμε με κάθε θυσία!

Η καθυστέρηση της δράσης ισοδυναμεί με θάνατο.»[16]

[1] Β. Ι. Λένιν, Άπαντα, μτφ. υπό επιτροπής, 5η έκδοση, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, 1986, τομ.34, σ.275.

[2] Ό.π., σ.275-277.

[3] Ό.π., σ.278.

[4] Ό.π., σ.278-279.

[5] Ό.π., σ.280.

[6] «Τώρα η νίκη της εξέγερσης είναι εξασφαλισμένη για τους μπολσεβίκους: 1) μπορούμε (αν δεν "περιμένουμε" το συνέδριο των Σοβιέτ) να χτυπήσουμε αιφνιδιαστικά και από τρία σημεία – από την Πετρούπολη, από τη Μόσχα, από το στόλο της Βαλτικής, 2) έχουμε

συνθήματα που μας εξασφαλίζουν την υποστήριξη: κάτω η κυβέρνηση που πνίγει την εξέγερση των αγροτών ενάντια στους τσιφλικάδες! 3) έχουμε την πλειοψηφία μέσα στη χώρα, 4) η αποσύνθεση των μενσεβίκων και των εσέρων είναι πλήρης, 5) έχουμε την τεχνική δυνατότητα να πάρουμε την εξουσία στη Μόσχα (που μπορούσε να κάνει και την αρχή για να καταλάβει τον εχθρό αιφνιδιαστικά), 6) έχουμε χιλιάδες ένοπλους εργάτες και στρατιώτες στην Πετρούπολη, που μπορούν να καταλάβουν μονομιάς και τα Χειμερινά Ανάκτορα, και το Γενικό Επιτελείο, και το τηλεφωνικό κέντρο, και όλα τα μεγάλα τυπογραφεία, δεν θα μπορούν να μας εκτοπίσουν από εκεί, και θα αρχίσει να γίνεται τέτοια ζύμωση μέσα στο στρατό, που θα είναι αδύνατο να αντιπαλέψουν αυτή την κυβέρνηση, η οποία θα εξασφαλίσει ειρήνη, θα δώσει τη γη στους αγρότες κτλ. ...», ό.π., σ.282.

[7] Ό.π., σ280-283.

[8] Ό.π., σ.341.

[9] Ό.π., σ.498.

[10] Ό.π., σ.347-348.

[11] Ό.π., σ.502-503.

[12] « Η ΚΕ επιτροπή θεωρεί ότι τόσο η διεθνής θέση της ρωσικής επανάστασης (εξέγερση στο στόλο της Γερμανίας σαν ανώτατη εκδήλωση της ανάπτυξης σε όλη την Ευρώπη της παγκόσμιας σοσιαλιστικής επανάστασης, έπειτα ο κίνδυνος σύναψης ειρήνης μεταξύ των ιμπεριαλιστών με σκοπό να πνίξουν την επανάσταση στη Ρωσία) – όσο και η στρατιωτική κατάσταση (βέβαιη απόφαση της ρωσικής αστικής τάξης και του Κέρενσκι και σία να παραδώσουν την Πετρούπολη στους γερμανούς), όσο και η κατάκτηση από το προλεταριακό κόμμα της πλειοψηφίας στα Σοβιέτ – όλα αυτά, σε συνδυασμό με την εξέγερση των αγροτών και τη στροφή της εμπιστοσύνης του λαού προς το Κόμμα μας (εκλογές στη Μόσχα), τέλος η έκδηλη προετοιμασία ενός δεύτερου κινήματος Κορνίλοφ (απομάκρυνση των στρατευμάτων από την Πετρούπολη, μεταφορά κοζάκων στην Πετρούπολη, κύκλωση του Μίνσκ από κοζάκους κτλ.) – όλα αυτά βάζουν στην ημερήσια διάταξη την ένοπλη εξέγερση.

Διαπιστώνοντας ότι η ένοπλη εξέγερση είναι αναπόφευκτη κι' ότι έχει ωριμάσει πέρα για πέρα, η ΚΕ καλεί όλες τις οργανώσεις του Κόμματος να καθοδηγούνται από το γεγονός αυτό και σύμφωνα μ' αυτό να συζητούν και να λύνουν όλα τα πρακτικά ζητήματα (συνέδριο των Σοβιέτ Βόρειας περιοχής, απομάκρυνση των στρατευμάτων από την Πετρούπολη, δράση των κατοίκων της Μόσχας και του Μινσκ κτλ.)», ό.π., σ.393.

[13] Ό.π., σ.419.

[14] Ό.π., σ.423.

[15] Ό.π., σ. 507.

[16] Ό.π., σ.435-436.